

List k jubilejnému roku Rehole kazateľov

« Beda mi, keby som evanjelium nehlásal. » (porov. 1Kor 9, 16)
Rehoľa kazateľov včera, dnes a zajtra

I.

Moje drahé sestry a bratia,

Chod' a káž!

Od osláv výročia ustanovenia kláštora prvých mníchov v Prouilhe nás každý rok novény, ktorú navrhol brat Carlos, pripravoval načúvať aj dnes tomuto poslaniu. Naša dominikánska tradícia nám hovorí, že Dominik jedného dňa od svätého Petra a Pavla počul: « Chod' a káž, pretože Boh si ťa vyvolil pre túto službu ». Pri dverách Baziliky Santa Sabina boli tie isté slová použité autorom, ktorý napísal nádhernú ikonu, kde pre zmenu svätý Dominik nám, všetkým, bratom a sestrám Dominikánskej rodiny, hovorí: Chod' a káž! Vade Praedica!

Odpoveďou na túto výzvu bude náš spôsob zaktualizovania potvrdenia rehole v dobe, keď oslavujeme osemdesiaté výročie. Nie len od každého z nás individuálne, ale od všetkých spolu, ako od bratského spoločenstva, v apoštolskej solidarite s našimi komunitami a s naším odovzdaním sa čo najenergickejšieho spôsobu v dynamike svätého kázania, ktorým je Dominikánska rodina. Na žiadosť Dominika z Osmy potvrdil pápež Honórius III. v roku 1216 Rehoľu kazateľov. Dnes, na žiadosť potrieb sveta a s tým istým odhodlaním ako Dominik, slúžiť Cirkvi a mystériu spoločenstva, sa to akosi vracia späť k nám, aby sme pre zmenu my potvrdili túto Rehoľu kazateľov. Honórius III. o reholi napísal, že venovaním všetkých svojich síl šíreniu Božieho Slova a evanjelizácii v mene nášho Pána Ježiša Krista vo svete, Dominik a jeho bratia odpovedali na túžbu Toho, « ktorý vždy, novými ratolesťami, robí svoju cirkev plodnou, aby táto posledná doba dosiahla úroveň minulosti a aby sa šírila katolícka viera » (18. januára 1221).

« Ved' ak hlásam evanjelium, nemám sa čím chváliť; je to moja povinnosť, a beda mi, keby som evanjelium nehlásal! » Určite sme ďaleko od doby, keď písal Pavol, ale kázaním toľkých našich sestier a bratov, rozšírila Cirkev stan priateľstva s Bohom! Tieto roky prípravy na Jubileum boli pre nás všetkých, sestry a bratov, laikov i reholníkov, príležitosťou preveriť spôsob, ktorým prispievame, podľa cesty začatej Dominikom, k budovaniu stanu priateľstva s Bohom. Toto bolo možno tiež príležitosťou, aby sme si uvedomili prekážky, ktoré postupne oslabovali nadšenie prvých dní, inštitucionálne bremená, obavy a potreby osobného zabezpečenia, potrebu uznania, ľahostajnosť alebo znechutenie zoči-voči fraktúram, ktoré mrzačia svet. Určite potrebujeme podniknúť kroky na vyhodnotenie toho, čo robíme a čo môžeme robiť, potrebujeme vypracovať plány. Na jednom mieste rozvíjaním nášho kázania potrebujeme dať úplnú voľnosť kreativite prinesenej novými povolaniami, na inom mieste sa potrebujeme pripraviť na čas prechodu; alebo dokonca recesie. Ale budúcnosť kázania evanjelia pokoja, budúcnosť ohlasovania, že tento svet, taký aký je, je miestom, kde chce dať Boh vyklíčiť semenu Kráľovstva, nebude pravdepodobne predovšetkým výsledkom strategických plánov, nech by boli akokoľvek dobré. Tak chcel Dominik objasniť pápežovi, keď ho žiadal o potvrdenie prvého ovocia svojej intuície, že oheň evanjelia musí najprv zapáliť existenciu každého kazateľa: oni mali « byť » kazateľmi. Je to ten vnútorný oheň, ktorý nám jedného dňa dodá odvahu požiadať o milosť zasvätiť celý svoj život Slovu. Je to ten istý oheň, ktorý v nás môže vyvolať netrpezlivosť, nespavosť, nádej, že kráčaním od mesta k dedine, sa meno Ježiša Krista stane menom brata a priateľa, ktorý prichádza žiť s ľuďmi, podnecujúc vo všetkých presvedčenie, aby k Nemu kráčali (ST III q. 40, resp 3).

Keď Pavol vyjadruje túto « vnútornú potrebu », robí to tým, že hovorí ako sa on sám pokúsil byť priateľom všetkých, slobodný voči všetkým, a to tak, že sa stal sluhom všetkých: « Lebo hoci som slobodný voči všetkým, stal som sa sluhom všetkých, aby som čím viacerých získal » (porov. 1Kor 9,19f). Toto je ten istý oheň, ktorý žije v Dominikovi: zanietenie pre kázanie. Zdá sa, že prvou úlohou kazateľa je spájanie sa s tými, ku ktorým je poslaný. Pretože kazateľ túži, aby sa evanjelium stalo prírbytkom všetkých, spája svoj osud s osudom tých, ktorí s ním vedú rozhovor, a to až do tej miery, kým neprijme to, že jeho sloboda závisí od týchto nových priateľstiev, kým neprijme svoju slobodu a kreativitu od tejto závislosti (nie je to vlastne to, čo znamená žobrať?). Tento vnútorný oheň pre apoštola neznamená iba to, že má čo povedať alebo čím prispieť. Je to oheň netrpezlivosti zdieľať na tomto svete so všetkými; svet, ktorý v deň, keď sa to zapáli Bohu, prijme svoju premenu od pravdy evanjelia. Vieme, že pre Pavla je táto premena obrazom tajomstva jednoty lásky v Kristovi (Ef 3-4). Ako by sme tu mohli nespomenúť

prorockú mozaiku zo Santa Sabiny? (Gal 3, 28; Kol 3, 11); vy všetci ste jedno v Ježišovi Kristovi, lebo on je všetko, on je vo všetkom! Naším poslaním je ohlasovať tento sľub spoločenstva: hviezda na Dominikovom čele nám pripomína Betlehemskú hviezdu, ktorá sa objavuje tam, kde Slovo vstupuje do zväzku, do spoločenstva s ľudským bytím. To je to isté svetlo Slova, ktoré prichádza žiť v srdci spoločenstva. Toto « prichádzanie » je ako vnútorný oheň a tento oheň, ktorým horíme, máme odovzdať iným. Plameň kázania: symbol nášho Jubilea a nášho poslania. Pohnutý týmto ohňom, vo svete, ktorý sa niekedy zdá byť odsúdený na rozdelenia a konflikty, keď identitarizmus¹ a polarizácie broja proti spoločenstvu a vytvárajú prekážky spoločenstvu v rozmanitosti, v čase keď sami rehoľníci nie vždy vedia ako uniknúť týmto pokušeniam, pohnutí ohňom túžby za týmto prisľúbeným spoločenstvom, chod' a káž!

II.

Vráťme sa teraz k obrazu Dominikovho videnia: Petrova palica a Pavlova kniha. Petrova palica, predovšetkým nikdy nezabudnúť, že je len jeden Pastier a Peter bol prvý medzi jeho služobníkmi. A tak sú kazatelia poslaní neúnavne kázať milosť spásy, ktorej Cirkev, v jednote jej spoločenstva, je sviatosťou. Ale palica aj preto, lebo je to o vydaní sa na cestu, o vyjdení z našich ustanovizní, znamená to ísť za hranice našej bezpečnosti, prekročiť priekopy, ktoré rozdeľujú kultúry a ľudské skupiny, sprevádzať kroky ľudí, aj keď to znamená vydať sa na neisté cesty. Palica, o ktorú sa možno oprieť, keď žiadame o milosť milosrdenstva, vedomí si svojich slabostí a hriechov, aby nás naučila stať sa kazateľmi. Palica putujúceho kazateľa milosti milosrdenstva. Mobilita tohto putovania, vnútorného ako aj vonkajšieho, znamená, že palica musí byť vždy sprevádzaná Knihou, ktorú niesol Pavol. Iste, pretože v Knihe je napísané, čo chce Boh všetkým zjaviť. A tiež preto, že je to v Slove, ktoré musí byť ponorené do skúsenosti viery, konverzácie evanjelizácie a práce zrozumiteľnosti, o ktorú sa usiluje teológia. Ale kniha s palicou preto, lebo ide o stretnutie, dialóg, o štúdium iných kultúr, úctu k inému hľadaniu pravdy, toto všetko utvorí brány k hlbšiemu poznaniu a pochopeniu tohto Slova, ktoré sa postupne samo zjavuje pomocou podrobného skúmania Písma, ktoré bolo zaznamenané do Biblie. Chod' a káž môže byť vyjadrené ako « chod' a študuj », nie preto, aby si sa stal učencom, ani nie preto, aby si si robil nárok « učiť iných », ale študovať, aby si podrobne skúmal významy čias, rozpoznal stopy milosti, ktorá pracuje v srdci sveta; učil sa ako sa radovať a ďakovať a každý deň lepšie pochopil hĺbku tajomstva prítomnosti Toho, ktorý je Slovo a Pravda. Chod', pretože milosť, ktorej kazateľom sa chceš stať, tá predchádza do Galiley a ty sa musíš naučiť ju rozoznať, študovať a kontemplovať, a tak následne mať radosť zo zdieľania tejto správy!

Kráčame, sme vzatí do davu tých, ktorí v Dominikovej škole kráčali pred nami. Ponúka sa nám mnoho škôl svätosti! Pretože ako dobre vieme, toto « chod' a káž », posielajúc nás na kazateľské cesty, nás pozýva objaviť, ako sa tieto cesty stanú cestami nášho prispôsobenia sa Pánovi. Zdá sa mi, že na začiatku tohto jubilejného roku nesmieme zabudnúť na prvú komunitu apoštolov a priateľov, ktorí sprevádzali Ježiša na cestách Galiley. Jeho nasledovaním sa táto komunita postupne « formovala pre kázanie ». Vďaka návratu k týmto prvým apoštolským časom mali Diego a Dominik intuíciu potreby obnovy metód, odúševnenia a posolstva evanjelizácie. Dnes a zajtra je rad na nás, my sme pozvaní do tej istej práce obnovy, aby sme prispeli « k šíreniu katolíckej viery a k tomu, aby posledná doba dosiahla úroveň predošlých dôb ». Máme príležitosť tak urobiť tým, že na všetkých kontinentoch prijímame nové povolania, ktoré tiež predstavujú výzvu na neustálu obnovu dynamizmu kázania rehole. Takže aké sú tie cesty, na ktorých sme povolaní žiť dôverne s ľuďmi? « Aj iným mestám musím zvestovať Božie kráľovstvo, lebo na to som poslaný » (Lk 4, 43). Rehoľa svätého Dominika, ako celok, musí byť oživovaná podobným vedomím naliehavosti « návštevy evanjelia » (Lk 1, 39)! Určite, my všetci, bratia, sestry a laici máme dobré dôvody tvrdiť, že musíme predovšetkým zabezpečiť všetko to, čo už robíme. Niekedy môžeme byť « paralyzovaní », keď vezmeme do úvahy veľkosť úlohy a to ako nás je málo. Samozrejme, máme právo zdôrazniť, že tam, kde sme už etablovaní, je úloha kázania esenciálna. Ale « návšteva evanjelia » nás núti pripojiť sa k ľuďom, skupinám a miestam, kde ohlasovanie dobrej zvesti o Kráľovstve musí znovu « tiež » zaznieť. Predmetom kázania je diskkrétne a zdvorilé priblíženie sa Toho, ktorý prichádza nenútené a ponúka priateľstvo a milosrdenstvo Boha. Je všeobecne známe, že svätý Dominik « nevytvoril » ruženec. Ale nie je náhoda, že jeho rehoľa bola poverená meditáciou a kázaním o tajomstve Krista, ktoré vychádzajú z kontemplácie tajomstiev ruženca. Tým, že tajomstvá Ježišovho života, ktorý žil medzi ľuďmi a vybudoval si medzi nimi svoje miesto, konfrontoval sa so zradou a smrťou a pritom neprestal ponúkať milosrdenstvo, sú zakorenené v srdci života kazateľa, riadia spôsob, akým kazatelia budú svojimi ľudskými slovami slúžiť dôvernému príchodu milosrdenstva, aby svet mohol mať život.

III.

Rehoľa včerajška, dneška a zajtrajška stanovuje tohtoročnú tému osláv Jubilea. Aká bude rehoľa zajtrajška? Bezpochyby bude kazateľská, slobodná a radostná. Ako včera tak i dnes bude bezpochyby motivovaná túžbou žiť a kázať vo svojej dobe také spoločenstvo, aké žila prvá apoštolská komunita s Ježišom, aby tak prisľúbila Kráľovstvo, ktoré má zaznievať ako Dobrá zvesť pre všetkých. Samozrejme, nechcem si robiť nárok na vykreslenie konkrétnej podoby « svätého kázania » zajtrajška: tá bude ovocím apoštolskej kreativity našich bratov, sestier a laikov, zo všetkých zemepisných šírok, ktorá je vedená kreativitou Ducha. Ale nech bude táto podoba akákoľvek, zdá sa mi, že rehoľa si bude musieť osvojiť niektoré kľúčové otázky, ktoré by som rád sformuloval, vychádzajúc z vizitácií, ktoré som mal možnosť uskutočniť medzi bratmi a sestrami po celom svete.

1 Identitarizmus – odmietnutie univerzalizmu a návrat k prirodzenému stavu (pozn. prekl).

Ako môžeme počuť a pochopiť, čo nám Pán hovorí skrze nové povolania, ktorými nám tým, že ich posielal, preukazuje dôveru? Pri pohľade na ranú históriu rehole som zasiahnutý spôsobom, akým noví bratia a sestry, skrze ich skúsenosť viery, formáciu, dejiny a kultúru, boli vedení ku kázaniu. Obrátenie niektorých, obsiahle štúdiá iných, životná skúsenosť, to všetko postupne stvárňovalo rozmanitosť a kreativitu Dominikovej rehole. A čo dnes? Veľa nových bratov a sestier vstupuje do rehole po štúdiách, ktoré ich vtiahli do nových súčasných foriem znalostí, mnohí prichádzajú z kultúrnych a rodinných prostredí, s ktorými sa Cirkev nie vždy ľahko spája. Mnohí práve vďaka skutočnosti, že boli « uchvátení » neodbytnosťou Slova v srdci života, v ktorom zanechali istoty alebo plány do budúcnosti: ako im Rehoľa umožní, aby zostali verní tejto štedrosti a aby naplno rozvinuli svoju kreativitu pre úžitok apoštolskej kreativity celej rehole? Bohatstvo týchto nových povolaní je záväzkom pre nás všetkých: neustále prehlbovať a spetrovať našu « službu rozhovoru Boha s ľuďmi ».

Táto služba, ak toto je našou spoločnou povinnosťou, je uskutočňovaná v širokej rozmanitosti kultúr. Rehoľa sa tak neprestáva stávať viac medzinárodnou a interkulturálnou. Avšak v reholi, ako aj vo svete, a to dokonca aj vtedy, keď hovoríme o globalizácii (alebo azda preto, že rozprávame o nej), je prítomné pokušenie uchýliť sa k identitám, ktoré sú viac « ovládané » a uzavreté v sebe samých, s rizikom zaujatia vždy trochu obranného postoja, keď sa jedná o výmenu, zmenu, spoluprácu, voľbu spoločného dobra, ktoré prináša zjavné riziko krehkosti a najmä riziko nedokončenia krátkodobých projektov, ktoré každá entita rozvíja pre seba. Ako budeme v budúcnosti rozširovať cesty interkulturálnosti, výmeny medzi provinciami a kongregáciami: ako plnšie umiestniť medzinárodný charakter rehole do služby Cirkvi? Odvážime sa podstúpiť riziko zmedzinárodnovania našich komunít, riziko svedčiť o symfónii, ktorá je možná medzi kultúrami, medzi spôsobmi dôvernej blízkosti so svetom, medzi teologickými školami, medzi formami poznávania, medzi ponímaniami Cirkvi? ... Ako môže byť sama rehoľa, v srdci Cirkvi, týmto « rozhovorom », na ktorý vyzýval blahoslavený pápež Pavol VI?

Zdá sa mi, že na dosiahnutie tohto cieľa sa rehoľa musí v budúcnosti viac a viac stávať reholou kontemplatívneho kázania. Paradoxne, aj keď sa neprestáva hovoriť, a to opodstatnene, že Cirkev vždy potrebuje viac robotníkov pre žatvu, mala by rehoľa bezpochyby ponúkať službu, ktorá nebude jednoducho spočívať v pohltení pastoračnou činnosťou, ale ktorá bude viesť k miestam kontemplácie, hľadania múdrosti, skúmania pravdy. To znamená k takému miestu, ktoré je svedectvom bratského spoločenstva, a ktoré musí dať v budúcnosti neodškriepiteľnú prioritu meditácii Slova, liturgii hodín a príhovorom, trpezlivému bdeniu v prítomnosti Pána. Ale taktiež je treba hovoriť o odhodlaní, s akým budeme musieť posilniť a prehĺbiť intenzitu štúdia, výsadný spôsob kontemplácie, ale taktiež službu pre Cirkev, ktorú v mene tradície, ktorá nám bola daná, nemôžeme odmietnuť.

Rehoľa « zajtrajška », viac ako inokedy, by mala byť oživovaná túžbou stávať sa čoraz viac « Dominikovou rodinou », ktorá od počiatku bola pre Cirkev novotou. To by nás malo viesť ďaleko, až za dobré bratské vzťahy medzi všetkými členmi Dominikánskej rodiny. Nasledujúca otázka by mala byť bez pochyb naliehavá: ako nám život v tejto « rodine » dovoľuje spoločne a lepšie identifikovať potreby Cirkvi a sveta a zaregovať za predpokladu spoločnej apoštolskej a evanjeliovej zodpovednosti?

Je to z väčšej časti uskutočňované prostredníctvom tejto rodiny, že rehoľa « zajtrajška » neprestane byť služobníčkou priateľstva Boha so svetom. Aby sa to podarilo, bratia, sestry aj laici potrebujú rozvíjať svoju ochotu pre mobilitu, pre putovanie. Potreby Cirkvi a potreby sveta sa menia rýchlym tempom. V súčasnosti sme prevzali zaťažujúce inštitúcie a projekty, prítomnosť v konventoch náročných na udržanie, osobné projekty, ktoré zápasia o integrovanie do spoločného projektu. Bude výzvou rozdeliť prostriedky tak, aby sme vždy boli viac pozorní na potreby iných ako na tie svoje a aby sme « zachovali » to, čo chceme robiť alebo v čom chceme pokračovať. Ako nezabudnúť, že pre rehoľu-včerajška, dneška a zajtrajška je charakteristické ísť vždy « za » zaužívané situácie, vyjsť von a stretnúť tých, ktorí ešte nezažili radosť z osobného stretnutia s Kristom, podstúpiť riziko zanechaním istôt, aby sme tak svedčili o milosrdenstve a priateľstve Boha pred tými, pre ktorých je Boh stále, alebo sa stal, vzdialeným a cudzím. Ako môžeme byť my sami nesení ohňom túžby a tak opätovne vykročiť na ďalšie miesta, k ďalším kultúram? ...

V Bazilike Santa Sabina, kde sme slávili otvorenie Jubilejného roku, vyznával Dominik veľmi rád Bohu v modlitbe svoju obavu o chudobných, hriešnikov, vzdialených. Taktiež s láskou zveroval Pánovmu milosrdenstvu bratov, ktorých posielal, napriek ich strachu a obavám, ... konal to s presvedčením, že iba Božie milosrdenstvo, neúnavne kontemplované a ohlasované, môže byť silou kázania. V tomto roku Jubilea rehole je tu to isté presvedčenie, ktoré pre zmenu posielal nás ohlasovať evanjelium pokoja.

Chod' a káž!

Brat Bruno Cadoré, OP
magister Rehole kazateľov